

Nakon brojnih rundi konsultacija sa relevantnim institucijama i stručnim telima koji su bili podvrgnuti kako parlamentarnom, tako i medijskom nadzoru, praćenih prihvatanjem izmena koje se odnose na sporne odredbe svoje prvobitne verzije, nacrt Zakona o ulaganjima usvojen je od strane skupštine Republike Srbije 23. oktobra 2015. godine („Zakon“). Prihvaćene izmene spornog člana 24. su sada inkorporisane u Zakon i obezbeđuju da se pristup informacijama od javnog značaja u vezi sa ulaganjima ostvaruje u skladu sa zakonom koji reguliše slobodan pristup informacijama od javnog značaja. U tom smislu, ranije predviđeno diskreciono pravo Vlade da odluči da li će podaci biti objavljeni, a što je izazivalo određenu zabrinutost, izgleda da je umanjeno.

Iako je objektivna procena Zakona i njegovih materijalnih odredbi koje se odnose na ulaganja bila u određenoj meri u senci rasprava o članu 24, Zakon o ulaganjima predviđa brojne značajne promene za investicioni okvir Republike Srbije.

Ciljevi Zakona navedeni su u članu 2. Zakona:

- Unapređenje investicionog okruženja u Republici Srbiji
- Podsticanje direktnih ulaganja radi jačanja ekonomskog i privrednog razvoja, rasta zaposlenosti i sveukupnog društvenog boljitka
- Izjednačavanje tretmana domaćih i stranih ulagača
- Povećanje efikasnosti u pružanju usluga organa vlasti koje se neposredno odnose na ulaganje
- Stvaranje privlačnijeg poslovnog ambijenta za domaće i strane ulagače

Zakon deli ulaganja na osnovu značaja u dve kategorije:

- Ulaganja od posebnog značaja za Republiku Srbiju
- Investicije od lokalnog značaja

Kriterijumi koji se koriste podelu ulaganja su:

- Broj novih radnih mesta
- Vrsta i iznos ulaganja
- Uticaj na ukupan spoljnotrgovinski bilans Republike Srbije ili u pojedninačnim industrijskim granama, odnosno prema ciljanim izvoznim tržištima
- Dugoročnost ulaganja
- Stvaranje velike vrednosti ili visoke dodate vrednosti
- Reference i kredibilitet ulagača

Novi investicioni okvir

Zakon ukida Zakon o stranim ulaganjima u celini, kao i poglavlje VIII Zakona o spoljnotrgovinskom poslovanju i članove 27 – 30. Zakona o regionalnom razvoju.

Zakon praktično nameće obavezu organima državne vlasti (preko jednog od njihovih tela za

podršku stranim ulaganjima, tj. „subjekata podrške ulaganjima“ (kako je definisano u poglavlju IV Zakona)) da aktivno pomažu ulagaču.

Subjekti podrške ulaganjima, kako je navedeno u Zakonu, su: Ministarstvo nadležno za poslove privrede, Savet za ekonomski razvoj, Razvojna agencija Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, uključujući i jedinice za lokalni ekonomski razvoj i podršku ulaganjima, kao operativne jedinice autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave sa objedinjenim funkcijama razvojne i investicione podrške

Obaveze su sada nametnute nadležnima na lokalnom/pokrajinskom nivou kako bi se uspostavio projektni tim koji bi pružio pomoć ulagaču i koji bi pripremio investicioni plan za investitora, a koji sadrži kompletnu listu dokumenata koje ulagač treba da dostavi kako bi dobio sve neophodne dozvole i dokumenta potrebna za ulaganje.

Savet za ekonomski razvoj („Savet“) će biti formiran u skladu sa članom 25. kao telo Vlade zaduženo za praćenje ulaganja, ekonomskog razvoja, dodelu državne investicione podrške, donošenje odluke o dodeli podsticaja za ulaganja i podnošenje izveštaja Vladi jednom godišnje o svom radu. Sve funkcije Saveta koje zahtevaju stručnu ekspertizu, tehničko znanje i administrativne poslove su u potpunosti delegirani i vrši ih Razvojna agencija Srbije.

Razvojnoj agenciji Srbije sada je dat mandat da izvršava profesionalne, operativne i razvojne funkcije povezane sa direktnim ulaganjima, promovisanjem izvoza i ekonomskim razvojem. Ministarstvo ekonomije vrši nadzornu funkciju u vezi sa pitanjima koja se odnose na Agenciju i njen rad.

Zakon bitnije obezbeđuje unifikaciju funkcija koje je prethodno vršila Agencija za strana ulaganja i promociju izvoza Republike Srbije (SIEPA) i Nacionalna agencija za regionalni razvoj. Razvojna agencija Srbije preuzima uloge, funkcije i odgovornosti koje su prethodno bile u profesionalnom polju SIEPA - e i Nacionalne agencije za regionalni razvoj. Prema tome, SIEPA i Nacionalna agencija za regionalni razvoj će biti ukinute najkasnije u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu Zakona.

Šta to predstavlja u praksi?

Na osnovu Zakona, svi ulagači mogu uspešno da ostvare niz investicionih podsticaja u skladu sa posebnim aktima koji regulišu državnu podršku, mere poreskih i carinskih olakšica.

Novi okvir postavlja dužnosti i odgovornosti Saveta za ekonomski razvoj, Razvojne agencije Srbije, autonomnih pokrajina i lokalnih samouprava. Čini se da je jedan od ciljeva zakonodavca bio da uspostavi proaktivnu komunikaciju, saradnju i koordinaciju između lokalne/pokrajinske vlasti i ulagača sa ciljem da se ulaganjem postigne obostrana korist.

Zakonom je propisana dužnost lokalne/pokrajinske vlasti da zajednički (sa investitorom) identifikuju investicione predušlove i rokove i da osiguraju nesmetano i hitno obrađivanje svih dokumenata koji se odnose na izdavanje dozvola i dokumenata javne vlasti, što u suštini znači pružanje praktične pomoći ulagaču. U tom smislu, članovi 22. (Obrazovanje projektnog tima) i 23. (Investicioni program) Zakona pružaju nova praktična rešenja kako bi pružili pomoć ulagaču na lokalnom/pokrajinskom nivou. Ove odredbe nameću brojne obaveze lokalnim/pokrajinskim vlastima dodatno ojačane članom 16. (Dužnost organa vlasti i hitnost u postupanju), navodeći da se dužnost hitnog postupanja nameće lokalnim/pokrajinskim vlastima.

Dodatno, član 18. predviđa da ukoliko lokalni/pokrajinski organ ne postupi u skladu sa članom 16. ulagač ima pravo da podnese pritužbu Razvojnoj agenciji Srbije. Ova Agencija je zauzvrat dužna da pruži pomoć ulagačima ispitivanjem navoda iz pritužbe ulagača i da preduzme radnje iz svoje nadležnosti navedenih u članu 36. kako bi ispravila dokazane prekršaje iz člana 16. U

tom smislu, Razvojna agencija Srbije ima obavezu da obavesti ulagača o svojim radnjama najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja pritužbe od strane investitora.

Novi horizonti za investicije

Nakon sprovođenja zakonskog pregleda investicionog okvira Srbije, čini se da je namera skupštine bila da se kao norma uspostavi obezbeđivanje praktične i materijalne pomoći ulagačima, što je svakako vredno hvale. Uvođenjem novih odredbi o projektnim timovima i investicionim planovima, nametanjem dužnosti i odgovornosti relevantnim organima i usklađenim mehanizmima pritužbe koji su na raspolaganju ulagaču, novi Zakon ima mogućnost da potpuno promeni način ulaganja u Srbiji i regionu.

Kao napomenu, važno je istaći da prethodno iskustvo u Srbiji pokazuje da mnogi dobro osmišljeni zakoni i propisi u praksi nisu uspeli da budu primenjeni ili su samo delimično primenjivani, zbog nedosledne praktične primene, nedostatka političke volje, čestih promena u političkoj strukturi i nedovoljne kompetentnosti javnih službenika.

U celini gledano, ukupan domet Zakona će biti vidljiv tokom praktične primene i mereno novim nivoima ulaganja prateći njegovu primenu. Zakon je suviše bitan za ekonomski razvoj Srbije da bi se arbitrarno primenjivao ili da bi postao žrtva štetnih političkih razmatranja i kompromisa. Kako bi se u potpunosti ostvarile mogućnosti koje ovaj Zakon pruža, a koje su impresivno navedene u njegovim ciljevima, vlasti zadužene za njegovu primenu će morati da usvoje visoko proaktivan, visoko nepristrasan i visoko profesionalan pristup njegovoj primeni.